

בשנים האחרונות אנו עדים להופעתם ולהתרבותם של מופעים העוסקים בסוגיית אי-הפוריות של האישה היהודייה-ישראלית. מופעים תיאטרוניים אלה, שוברים את שתיקת מטופלות הפוריות, שייצוגן במחזאות הישראלית ועל הבמות נעדר לחלוטין, ומזמינים את הקהל להיחשף לחיי האישה שאינה יכולה למלא את הצו החברתי-לאומי מעודד הילודה. במחקרי, אני ממפה מספר מופעים שכאלו, וטוענת כי בהקשר החברתי-ישראלי ניתן לשייכם ולזהותם כתת-ז'אנר של מופעי נכות אוטופתוגרפיים נשיים; קרי, מופעים בהם נכתב ומוצג סיפור אוטוביוגרפי המתאר מצב רפואי, מגבלה או נכות המשפיעים על עיצוב זהותה של האישה. ניתוח של מופעים אלה, מעלה כי ישנם מכנים משותפים רבים שחוזרים על עצמם בתוכן ובצורה, ואשר מייחדים את ז'אנר מופעי אי-הפוריות בתאטרון הישראלי העכשווי.

הדיון בסוגיית אי-הפריון בתרבות הישראלית חושף קונטקסט טעון המזמן עיסוק אישי וחברתי בשאלות מהותיות על זהות, אתיקה וחברה: על-פי נתונים של ארגון "משפחה חדשה" 25% מהמבקשים להרות נזקקים לסיוע רפואי בשל בעיות פוריות.¹ עליה בתוחלת החיים והשתכללותן של טכנולוגיות הפריה חוץ-גופית מאפשרות לנשים רבות לקבל תרומת זרע ולהוליד ילדים כיחידניות, גם אחרי טווח השנים המוגדרות כפוריות ביותר של האישה. טכנולוגיות רפואיות מעניקות הזדמנות לשמר פריון תחת איום מחלה, או בעבור נשים שאינן מעוניינות ללדת בהווה אך גם אינן מעוניינות לוותר על האפשרות ללדת בעתיד. שאיבה והקפאה של ביציות, כמו גם שימור רקמות שחלה מתקיימים בימינו כהליך לגיטימי ונחוץ.

במאמרם על גיבושה של מדיניות הפריון בישראל בין השנים 1950-1966, מזהים שהם מלמד ויהודה שנהב שני מערכי שיח המעצבים את הפוליטיקה של "פרו-נטליזם יהודי"²: השיח ההיסטורי, בעל שני נרטיבים מרכזיים: השואה והסכסוך היהודי-ערבי; והשיח האידיאולוגי-לאומי, המסתמך על הציונות כתנועה לאומית מודרנית, הדת היהודית המצווה לפרות ולרבות, ואידיאולוגיית המשפחתיות הפטריארכאלית. בנוסף, מצביעים שהם ושנהב על ההצדקה הדמוקרטית, לפיה על-מנת לשמור על זהותה של מדינת ישראל

¹ משפחה חדשה (11.2.16) טכנולוגיות פריון, נדלה מתוך <http://www.newfamily.org.il/blog/data-statistics/%D7%A4%D7%A8%D7%99%D7%95%D7%9F-%D7%98%D7%9B%D7%A0%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%92%D7%99>

² שהם מלמד ויהודה שנהב, "מעבר ללאומיות: על משטר ההצדקה הנאו-מלתוסיאני ועל גיבושה של מדיניות הפריון בישראל 1950-1966", בתוך פערי אזרחות בישראל הגירה, פריון וזהות בישראל, עורכים: יוסי יונה ואדריאנה קמפ (מכון ון-ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד, 2008) עמ' 134

כיהודית ודמוקרטית יש להבטיח רוב יהודי. ההשלכה המרכזית של מדיניות פרו-נטליסטית יהודית היא מיקומן של הנשים בחברה כ"רחמים לאומיים"³. על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי⁴, סל הבריאות של מדינת ישראל מממן טיפולי פוריות עד הולדת ילד שני, כשטיפול עם ביצית המטופלת ניתן עד גיל 45, ובמקרה של ביצית מתרומה – עד גיל 54. בכנס השנתי של האגודה האירופאית לפריון ואמבריוולוגיה בשנת 2006, נמצא כי ישראל שוברת שיאים עולמיים בתחום טיפולי הפוריות: מבין חמישים ושתיים מדינות שנבדקו היא מדורגת במקום הראשון במספר מחזורי הפוריות מבחנה, היא מהבודדות בעולם המערבי שפונדקאות הינה הליך חוקי, וקיימים בה פְּשלושים מרכזי פוריות.⁵ עם השנים הפכו טיפולי הפוריות לענף תירות רוֹנֵחַ ורווחי בישראל; מיטב רופאי הפריון בעולם הנם מישראל, ומושכים אליהם קליינטורה מרחבי העולם כולו. בנוסף, מטופלות ישראליות הזקוקות לתרומת ביצית עדיין נעזרות במסלולי תרומה בחו"ל, מאחר וחוק תרומת הביציות משנת 2010, המאפשר תרומת ביצית גם אם התורמת אינה שרויה בטיפול פוריות בעצמה - עדיין לא מיושם במלואו בארץ.⁶

בספרה *The chosen body* מצביעה מאירה וייס על כך שתנועת הציונות לא ניסחה רק גאולה לאומית, פוליטית ותרבותית, אלא גם עיצבה תודעה גופנית כנגד דימוי היהודי הגלותי. היה זה "היהודי החדש": גוף צעיר, שרירי ואקטיבי, הנכון למשימה של בניין הארץ ובטחונה.⁷ מכאן נולדה האידיאה של "הגוף הנבחר", שלאורה חינוכו וממשיכים לחנך דורות של ישראלים. לאור עיצובו החברתי של הגוף הישראלי כ"גוף נבחר", אין זה מפתיע שנשים שאינן מסוגלות ללדת ו"לספק" עוד גופים נבחרים חשות את עצמן פגומות וכושלות. ההיזון החוזר בין הציפיות החברתיות-לאומיות מאישה ללדת לדימוי הגוף הפרטי של האישה המתקשה לעשות כן, מקבל תוקף ממסדי רשמי: כבר בשנת 1956 המוסד לביטוח לאומי מגדיר אישה בעלת לקות במערכת הרבייה כבעלת אחוזי נכות רפואית, אשר אינה מזכה בקצבה, מאחר והיא אינה פוגעת בכשירות העבודה; ככל שגיל האישה צעיר יותר בעת הכשל – כך אחוזי הנכות

³ שם

⁴ משרד הבריאות (11.2.16), נדלה מתוך <http://www.health.gov.il/Subjects/fertility/Pages/IVF.aspx>

⁵ ענבל וילמובסקי, טל תמיר, עמ' 114

⁶ קלנר ירון (7.11.12), *שנה לחוק הביציות: איך זה שרק אחת תרמה?*, נדלה מתוך <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4302604,00.html>

⁷ Meira Weiss, *The chosen body: the politics of the body in Israeli society* (California: Stanford University Press 2002), p. 20

גבוהים יותר. לדוגמה: אישה לאחר כריתת רחם מתחת לגיל 50 מוגדרת נכה בהיקף של 40%, בעוד שאחרי גיל 50 הנכות היא 20% "בלבד".⁸

מאחר ומדובר בסוגיה חברתית דומיננטית, הרי מתבקש שימצאו ייצוגים שלה גם בתיאטרון. למרות זאת, היקף הרפרטואר הפרפורמטיבי בנושא אי-פוריות, קשור קשר הדוק לשדה התיאטרוני בו הוא מופיע – הפרינג'. חיפוש שביצעתי בארכיונים מעלה כי לאורך כל השנים בהן פרחת תעשיית הפוריות – משנות ה-80 של המאה ה-20 ועד לימינו, לא נמצא אף לא מחזה אחד שעסק באופן בולט ומוצהר בסוגיה.

בעבודתי חקרתי ארבעה מופעים, כולם מהעשור האחרון, העוסקים בסוגיה ומוצגים בתיאטראות הפרינג': "IV כן או IV לא – תיק פוריות" – סיפורה של ליאת חיים, המנסה ללדת חרף הגיל, הספק והבעיות במערכת הרבייה. הייאוש מוביל אותה לקבוצת תמיכה, שם היא מספרת את סיפורה. המחזה הוא אוטוביוגרפי, ועלה לראשונה ביולי 2012 במסגרת פסטיבל מסרחיד במרכז לתיאטרון של עכו, בליווי אומנותי של אמיר אוריין וסמדר יערון. לאחר הפסטיבל הציג בתיאטרון "החדר" של אמיר אוריין, ומאז הוא מוזמן כהפקה פרטית בפני צוותים רפואיים במחלקות פוריות ועובדי בריאות הנפש הבאים במגע עם נשים מטופלות פוריות. "אם השנה" – תהילה פליישר, מגלה כי היא בהיריון ספונטני בעודה אמא לפעוטה שנולדה אחרי שנים של טיפולי פוריות. היא סוקרת את היחסים השונים עם בן זוגה, אמה, הרופא המטפל וחברותיה הנמצאות בשלבים שונים בחייהן, ומפגישה את הקהל עם המציאות הפחות זוהרת של טיפולי פוריות, היריון ולידה, הורות וזוגיות. המופע עלה כהפקת הבית בתיאטרון "צוותא" למשך שנתיים משנת 2012, וכיום שייך לרפרטואר של "תיאטרון בסלון" ומופיע כהפקה עצמאית בהזמנה. המופע השלישי הוא ההצגה "הביצית הטובה שלי" – תמר, מגיעה לגיל 42 ומחליטה להביא ילד לעולם. ביקור תמים אצל רופא הנשים מפגיש אותה עם המציאות הביולוגית של גופה "המזדקן". תמר מחליטה שלא להמתין לבן הזוג האידיאלי ונפגשת עם גברים על-מנת להביא ילד כמטרה מוצהרת. הניסיונות והכישלונות נערמים עד הסוף הטוב, בו נולדת לתמר בת. גם כאן מדובר במחזה אוטוביוגרפי. ההצגה עלתה במסגרת פסטיבל "תיאטרון קצר" בתיאטרון "צוותא" בנובמבר 2015. והמחזה הרביעי הוא "פוריה – מקולקלת אחת מפסיקה להסתיר" – פוריה, זהו שמה של הגיבורה, נולדה ללא רחם בעקבות מום גנטי שעובר במשפחתה. במהלך ההצגה היא באה בחשבון עם זיכרונות העבר שלה, שאילץ אותה לשקר בנוגע למצבה הרפואי, ודורשת תשובות מהסובבים אותה לגבי זהותה החריגה

⁸ הביטוח הלאומי (11.2.16) נדלה מתוך <http://www.btl.gov.il/Pages/default.aspx>

בנוף הנשי. ההצגה מבוססת על סיפור חייה של השחקנית, הוצגה לראשונה בפסטיבל ישראל בשנת 2015 במסגרת תכנית "מרכז הבמה", והיא מוצגת כיום בתאטרון תמונע. בשנת 2016 תורגם המחזה לאנגלית על-ידי נתלי פיינשטיין והוצג בקריאה מומחזת בבימויו של גיא בן אהרון במכון גתה בבוסטון מסצ'וסטס.

המאפיין הראשון המשותף לארבעת המחזות הוא כתיבה אוטוביוגרפית-נשית, העוסקת בנכות ומגבלה גופנית; למעט המחזה "פוריה", שנכתב על-ידי גבר בהשראת האוטוביוגרפיה של השחקנית, את שאר המחזות כתבו נשים יהודיות-ישראליות-חילוניות-אשכנזיות. כל הכותבות לרבות המחזאי של "פוריה", העידו שכתבו על אי-פריון מאותם מניעים: שליחות - להשמיע בציבור את קולן של הנשים מטופלות הפוריות, גם במחיר של חשיפת הסיפור האישי ו"יציאה מהארון", ותרפיה עצמית.⁹ הרפז, גינזבורג ווקנין כותבים לבמה חוויות אישיות ומתארים את ההליכים הרפואיים, תופעות הלוואי ההורמונאליות ואת הסחרור הפיזי-נפשי מתקופת טיפולי הפוריות. אוסלנדר מגדיר כתיבה זו אוטופתוגרפיה – כתיבה אוטוביוגרפית של תיעוד מחלה, פציעה או נכות.¹⁰

פרומר-ברזילי ווקנין אומנם לא חוו את שכתבו, אך שחקניות ההצגה, עירית בנדק וזוהר מידן – כן. באופן זה, נפרס בפנינו רצף מעניין של ייצוג האוטוביוגרפיה. בארבעת המחזות מיוצגת האישה מאותגרת-הפוריות כמי שגופה בוגד בה, דיספונקציונלי. לעומת נכות פיזית הנראית לעין כאן מדובר ב"נכות האין" – אין ביציות, אין בטן תופחת, אין היריון ואין ילד. זוהי נכות שאינה נוכחת במרחב הציבורי, ולכן היא אכזרית וגובה ממטופלת-הפריון מחיר כפול: מחיר פיזי-נפשי הנובע מסבל הטיפולים, ומחיר חברתי הנובע מהצורך להסביר ולהיחשף בכל פעם שמתעורר שיח על ילודה והורות. ייצוג אישה שכזאת בתיאטרון הישראלי הינו נגיעה בעצב יהודי-ישראלי חשוף והצבת מראה חברתית ביקורתית. במאמרו על עבודתה של נתלי צוקרמן "הגוף האחר", מתייחס ד"ר דרור הררי לסיבות לכך שמופעים אלה הינם נדירים בשדה התיאטרון הישראלי: ראשית, מופעי נכות עדיין מצופים להימצא במסגרת התיאטרון הקהילתי או הפרקטיקות התרפואיות, ולא בקדמת הבמה כחוויה אומנותית. ושנית, מספר הפרפורמרים בישראל המציגים את נכותם כאקט

⁹ לימור גינזבורג, ראיון עם הכותבת, 26.1.16, דורית פרומר-ברזילי, ראיון עם הכותבת, 27.1.16, אברמסון עדנה (2.11.12), **במקום ילד – אחרי 9 חודשים נולד לי מחזה**, נדלה מתוך <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4294770,00.html>

¹⁰ Philip Auslander, "performance as therapy" in: *Bodies in commotion: disability and performance* (Auslander, Sandahl, Carrie eds. , Ann Arbor: University of Michigan press, 2005) p. 163

פוליטי מוצהר הוא קטן מאוד.¹¹ כלומר, מופעי אי-פוריות הם למעשה נישה ספציפית בתוך שדה ה- Disability Performance, שעל-פי פטרה קופרס מגדיר מערכת יחסים בין מדע הרפואה למופע הזהות. מופע האי-פוריות במהותו מייצר הצברה - מהמילה ציבור, למתח שבין רצונה האישי של האישה לבין דרישת החברה והלאום, בין אקט אינטימי ופרטי כיחסי-מין ולידה לבין אקט ציבורי של הצגת יכולת וקיבולת הרחם, ובין גוף פרטי-סובייקטיבי לגוף שהופך לאובייקט רפואי ומנשל את האישה משליטתה בו.

למרות החוויה הקשה המתוארת בכל מופע אי-פוריות, ישנם רגעים קומיים רבים מאוד של פרודיה, אירוניה והומור עצמי; הקומי מתפקד כאמצעי של רטוריקה ביקורתית הן כלפי החברה והן כלפי המטופלות עצמן. לדוגמה: במופע "IV כן או IV לא – תיק פוריות" מיוצגת דמותה של האחות הראשית במחלקת הפוריות כקריקטורה ממש, המנגנת בפסנתר בכל פעם שניגשת אליה מטופלת לקבל מענה. היא מתלוצצת על חשבון המטופלות ואינה מגלה אמפתיה. הפער בין הציפיות מדמות שכזאת להתנהגותה התיאטרלית מעוררת צחוק בקרב הקהל אך גם תקווה שאחות ראשית שכזאת לא באמת קיימת. בסצנת הפתיחה של "הביצית הטובה שלי", בה תמר פוגשת לראשונה את יונתן ומייד מציעה לו לחבור אליה להורות, שואל אותה יונתן האם הוא יכול לחשוב על ההצעה לפני שיענה, והיא עונה לו "בטח. אבל אל תחכה יותר מידי, אני מבייצת ביום שלישי".¹² דוגמאות אלה ממחישות את רגעי האבסורד הרבים שחווה האישה מטופלת-הפריון בחייה. כך מתאפשר לקהל להיחשף לתוכן ולצורה, ובמקביל למטופלות הצופות במופע לחזות בהשתקפותן הבימתית, להפיג את הבדידות ולהשתייך לקהילה.

הקהלת הצופים היא מאפיין שני למופעים אלו: ברגעים בהם משולבים במופע מושגים רפואיים או מתוארות חוויות, תחושות או מחשבות מחייהן של מטופלות-הפוריות המהוות מכנה משותף לכלל הנשים במעמדן, נחלק קהל הצופים ל"שותפי הסוד" ולאלה שאינם מבינים במה מדובר. ביילי כינה זאת "Knowingness"¹³ - חשיפת השפה המאפיינת את הקהל הצופה, וממחישה את היותו קבוצה "אחרת" בחברה, בעלת מאפיינים תרבותיים פנימיים וייחודיים.

¹¹ Dror Harari, "Performing the Un-Chosen Israeli Body, Nataly Zukerman's Haguf Ha'acher", in *TDR: The Drama Review* (60:1, 2016), p. 159

¹² לימור גינזבורג, עמ' 3

¹³ Peter Bailey, "Conspiracies of Meaning: Music-Hall and the Knowingness of Popular Culture", *Past & Present*, 144 (Aug. 1994), p. 145

מאפיין נוסף נמצא במדרש-השם של הגיבורה: השמות "ליאת חיים" ו"פוריה" כמעט שאינם דורשים פרשנות מעבר לַפְּשֻׁט: זוהי הצהרה וכמיהה המיוצגות באמצעות שם. השם "תהילה פליישר" מזמן היכרות עם הנובלה מאת עגנון "תהילה", בה מסופר על קשישה שנתרת ללא ילדים. משמעות המילה "פליישר" בגרמנית היא "קצב", ואכן קיימת בטקסטים התייחסות מרובה לגוף האישה כנתח בשר. השם "תמר" מפגיש אותנו עם תמר המקראית, שפחדה להיוותר אלמנה ללא ילדים והרתה בתחבולתה מזרעו של יהודה, חמיה, את פרץ וזרח התאומים. הדהוד מטענו של השם חושף שכבת-עומק נוספת בה מתגלה הרצון העז להעניק חיים. באותה נשימה, מעניין לציין את מדרש-השם של דמויות עולם הרפואה, שם האירוניה מתגלה במיטבה: "גברת חיים ומוות" היא מנהלת המעבדה ב"IV כן או IV לא – תיק פוריות", והרופא "ד"ר הר-סיני" ב"ביצית הטובה שלי".

שני מטענים לאומיים נוכחים בשלושה מתוך ארבעת המופעים - השואה והשפה הצה"לית; במופע "אם השנה" מופיעים שבעה ביטויים טקסטואליים לשואה. נתון זה, בצירוף העובדה כי מקום ההתרחשות הוא קרון רכבת, ובנוסף מופעלת רכבת צעצוע הנוסעת על פסים, המתפקדת כמיז-אנ-אבים על הבמה – כל אלה פועלים ישירות על המטען הרגשי-תרבותי של כל יהודי בקהל. גם במופע "IV כן או IV לא – תיק פוריות", מתנחמת ליאת חיים בעובדה שהבת שלה תיוולד חומת-שיער, כי כבר אין צורך להתחבא מהנאצים ולהיוולד בלונדינית.¹⁴ אם כן, בישראל של המאה ה-21, עדיין קיים זיכרון לאומי חי וקונוטציות ברורות, המצווים עלינו להוליד ולהתרבות כתגובה להשמדתנו באירופה. אם השואה מספקת את התשובה לשאלה "למה"? אזי השפה הצה"לית עונה לשאלה "איך?" – דוגמאות לכך הוא האפקט הקולי של שעון מתקתק כפצצה המשרה אווירה מבצעית ב"הביצית הטובה שלי", ובטקסט כדוגמת "תחתונים הורד, דגל הרם, ביציות שאב, זרע השפך, מקסס והשתל".¹⁵ ב"אם השנה". החיבור בין הצבא לנשים הלא-פוריות מסביר את הטרמינולוגיה המלחמתית שמאפיינת את תיאורי חיהן של היוצרות, במאבקן להפוך לאמהות: כך המחזאית לימור גינזבורג מתארת את רגע הפיכתה לאימא "ניצחתי את זה"¹⁶, והשחקנית עירית בנדק מספרת על לידתה של בתה הבכורה מפונדקאית: "ראינו את יולי יוצאת ועברנו את שרשרת החיול איתה"¹⁷. לא ניתן

¹⁴ שם, עמ' 6

¹⁵ דורית פרומר-ברזילי, עמ' 12

¹⁶ לימור גינזבורג, ראיון עם הכותבת, 26.1.16

¹⁷ עירית בנדק, ראיון עם הכותבת, 27.1.16

להתעלם מהמציאות הישראלית המייצרת כרוניקה בה נשים נלחמות כדי להוליד ילדים שבבוא היום ילחמו בעצמם, כפי שמנמקת דמותה של תהילה פליישר ב"אם השנה": "ילד אחד זה כדי לאשר את הנורמאליות שלך ולבדוק שהאינסטלציה עובדת, לא מעבר. השני – כדי שלראשון תהיה תעסוקה ושלא יהיה סוציומט. בינינו, את חייבת גם שלישי – כי אם הגדול נהרג לך במלחמה, אנחנו במזרח התיכון, כן, אז שלא תישארי עם אחד".¹⁸

שלושת המאפיינים האחרונים של מופעי אי-פוריות מתמקדים בחלל, עיצוב הבמה והמשחק; למעט ההצגה "הביצית הטובה שלי" שהציגה בתיאטרון "צוותא" על במת פרוסניום, בשימוש בטכניקת הקיר הרביעי עד לשבירתו באפילוג הפונה ישירות לקהל, שלושת המופעים האחרים מציגים בחללים אינטימיים וקטנים. באופן זה, יחסי הבמה-קהל הם קרובים, מאופיינים במגע פיזי ישיר, בחילופי דברים ובמבטים חוזרים ללא תאורה מסנוורת. התגובות לפרפורמרית הן מיידיות וכך גם תגובותיה לקהל. בכל המופעים ישנה סצנה המתרחשת בחדר המתנה, וזהו דימוי בימתי חוזר המיוצג באמצעות רהיטי ישיבה שונים: במופע "הביצית הטובה שלי" מעוצבת הבמה כבמשחק כסאות מוסיקליים. בכל סצנה, משתמשים השחקנים בזוג כסאות תואמים כשהתנועה על הבמה היא תמיד סביב שורת הכיסאות, במטרה לתפוס מקום. במופע "אם השנה" נעשה שימוש במושב כפול של קרון רכבת ישראל, כשכל האביזרים נשלפים מתוכו, באמצעות מגירות במושבים. במופע "IV כן או IV לא – תיק פוריות", הותקנה במקור נדנדה גדולה, ששימשה תפאורה ואביזר מרכזי, אך מאחר וההצגה נודדת במקומה ישנו ספסל עץ חום. במופע "פוריה" נעשה שימוש בדליים שחורים ככיסאות. ניתן לאפיין את כל העיצובים במינימליזם ובפירווק והרכבה פרקטיים ופשוטים. אלה הן הפקות שניתן לנייד אותן ולבצען בכל חדר עם נקודת חשמל, והן נטולות מפרט טכני מורכב.

¹⁸ דורית פרומר-ברזילי, עמי 20

למעלה מימין עם כיוון השעון: "פוריה – מקולקלת אחת מפסיקה להסתיר", "אם השנה", "IV כן או IV לא – תיק פוריות" ו"הביצית הטובה שלי"

סגנון המשחק המאפיין את המופעים הוא של תיאטרון-תנועה ותיאטרון-סיפור סימבוליסטי. ניתן למצוא בו אלמנטים ברכטיאניים מובהקים כגון: מוסיקה חיה ומעבר מייצוג דמות אחת לייצוג דמות אחרת אל מול הקהל. בידול הייצוגים נעשה באמצעות סאונד, תאורה ושינוי שפת הגוף והקול. המיזנסצנה הפרונטאלית היא השלטת בכל המופעים; אפילו בהצגה "הביצית הטובה שלי", שם משחקים שני שחקנים, הם לעולם לא ימוקמו זה מול זה, אלא תמיד זה לצד זה מול הקהל. בשלוש המונודרמות, הפניה היא ברובה המוחלט לקהל. המיזנסצנה התנועתית החוזרת על עצמה, היא זו המשוחקת בחדרי טיפולים רפואיים – פיסוק הרגליים.

"הביצית הטובה שלי"

בכל המופעים, מבוצע ייצוג חדר הטיפולים בפיסוק רגליים פרונטאלי מול הקהל. מאפיינים פרפורמטיביים אלה, מבטאים את אובדן האינטימיות, וביצועם דווקא בחלל קטן ודחוס מחדדים את המצב בו, בעיקר בחברה הישראלית, אין פרטיות ואין מרחב אישי.

מתוקף המעמד לא אוכל להרחיב על מאפיינים נוספים כגון: התייחסות למוות, לטיפול רפואי אלטרנטיבי, ליחסי מטופל-רופא, הכמיהה לבת בצלם

הגיבורה, יחסי אם-בת לאור הופעת דמותה של אמה של הגיבורה בכל המופעים ועוד. ריבוי המכנים המשותפים, ממחיש את העובדה כי קיים דפוס אומנותי מובהק בבואה של האישה לכתוב על סוגיית אי-הפריון לבמה. דפוס זה, משקף את התגבשותו של זרם פרפורמטיבי-ישראלי ייחודי שנולד מתוך קונטקסט חברתי מסוים, תחת הז'אנר Disability Performance.

לסיכום, הצטברותם של ארבעה מחזות בטווח של חמש שנים מסמנת, בעיני, שינוי תודעתי בחברה הישראלית; ההבנה הציבורית כי טיפולי פוריות הינם תופעה שכיחה מעניקה לגיטימציה לשיח חברתי אמיתי על "דת הפריון"¹⁹. יחד עם זאת, נדמה לי כי מסגור מופעי האי-פוריות בתיאטראות הפרינג' ובפורמט ההפקה העצמאית מבטא מחד את ההתקדמות שנעשתה בשבירת השתיקה סביב הבושה והקונצנזוס, אך את היציאה מידי חובה של הממסד לעסוק בנושא מאידך. כך אומנם ניתנת במה למופעים מסוג זה, אך היא קטנה, צדדית, לא מתוקצבת ואף פונה לקהלים מסוימים. ואולי זהו רק סימפטום נוסף למדיניות של חברה בה מפורסמים מחקרים המעידים על שיעור הצלחות בטיפולי פוריות הנמוך מ-20%, ובמקביל - סל הבריאות לשנת 2017 מממן טיפולים לצורך השתלת רקמות שחלה לשימור פוריות האישה.

¹⁹ שהם מלמד ויהודה שנהב, עמי 134